

Når eksperimenter om luft bliver til superhelte og engelsk i overhalingsbanen

Forventningens glæde i 3.b er høj allerede fra morgenstunden. Som altid starter dagen med, at dagens program skrives på tavlen. Knap er de første ord skrevet, før de elever, der står i nærheden, glade begynder at fortælle sig selv og hinanden, at de skal have projekt i dag. De ved det, for i dag har de ikke dansk men "Danish", ingen fri-kvarter men "break", og madpakken er blevet til "lunch". Når dagens program skrives på engelsk, så ved 3.b, at vi skal arbejde med vores EU-projekt om CLIL – Content and Language Integrated Learning – og de glæder sig. I dag er glæden ekstra stor, for der står "Superheroes" ud for dagens anden skemablok, og det lyder da lovende – hvad mon det går ud på?

Undervisningsforløbet om superhelte er sidste nye skud på stammen af de undervisningsscenerier, som er en del af vores arbejdsplan som partnere i EU-projektet: CLIL4U.

CLIL4U er et sprogprojekt, der er rettet mod både grundskoler og erhvervsskoler. Projektets mål er at fremme CLIL ved at producere seks videoer, som viser eksemplarisk anvendelse af CLIL, 48 CLIL scenarier (med undervisningsplaner, vejledninger, materialer m.m.), kurser for sprog- og faglærere, som indeholder online sprogtræning af faglærerne samt en række informationsmaterialer. Projektets otte partnere kommer fra Danmark, Italien, Malta, Spanien og Schweiz.

Det særlige ved CLIL-undervisning er, at undervisningens læringsmål går på to ben. Undervisningsforløbet indeholder således både en række naturfaglige mål ift. elementet "luft", ligesom der arbejdes med opstillingen og evalueringen af hypoteser, samtidig med at der også er opstillet specifikke sproglige mål. På lige fod arbejder eleverne således med eksperimenter om luft og luftstrømme, samtidigt med at de lærer at danne deskriptive sætninger, bøje verber med særligt fokus på "can" og "have" samt udbygger ordforråd inden for adjektiver, beklædning, luft m.m. Det er en væsentlig pointe, at der her ikke er tale om natur- og teknikundervisning på engelsk, men om undervisning med et naturvidenskabeligt indhold, der undervises gennem engelsk.

Kort fortalt går forløbet om superhelte ud på, at eleverne skal skabe deres egen superhelt med superkræfter afledt af de "luftforsøg", de indledningsvist har arbej-

Af Lise Knattrup,
Pædagogisk
diplom-
uddannelse
i ledelse.

Lærer på Kroggårdsskolen

og Rikke Vestergaard,
pædagogisk
diplom-
uddannelse
i matematik-

vejledning. Lærer og vejleder på Kroggårdsskolen

det med. Det hele afsluttes med et produkt i form af en lille bog, hvor superhelten og en dag i superheltens liv beskrives.

Ud fra den ovenstående beskrivelse vil det sandsynligvis mest påtrængende spørgsmål for de fleste nok være, hvorvidt eleverne i en ganske almindelig dansk tredjeklasse kan engelsk nok til, at de får lært det, de skal i natur og teknik. Det mest intuitive og i mange henseender sandfærdige svar på dette spørgsmål vil sandsynligvis i de fleste tilfælde være et rungende nej. Ikke desto mindre er det det, vi gør.

Som undervisere forstår vi ganske vist dansk, når vores elever henvender sig, men vi svarer konsekvent på engelsk. Som i enhver anden fremmedsprogsundervisning opfører vi selvfølgelig jævnlige hele og halve skuespil med og uden elever, peger på ordkort, der hænger på vægen, og er generelt meget bevidste om, hvilket sprog vi bruger.

I 3.b er alle elever ved at være nogenlunde hærdede. Der er ingen, der bliver bange eller frustrerede, når lærerens sprogcenter tilsyneladende igen er gået i stykker, og de svar, man får, kræver en ekstra opmærksomhed og indsats, for at man forstår dem. Sådan har det naturligvis

ikke altid været. Da projektet gik i gang for godt et år siden, krævede det stor disciplin ikke at forfalde til lige at forklare på dansk, når eleverne ihærdigt blev ved med at sige, at de ikke forstod. Men faktisk gik der bemærkelsesværdig kort tid, før eleverne, hver især og som samlet gruppe, havde fundet strategier for, hvordan de kunne være i dette indledningsvis fremmede sprogunivers. I løbet af meget kort tid var der opstået en interaktionsform mellem lærer og elever, hvor en håndfuld elever med jævne mellemrum rakte hånden op for at teste deres forståelse

Eneko Martinez og Jorge Mengibar fra Zola skolen i Madrid.

3.b Kroggårdsskolen beskriver deres Superhelt i en lille bog der både indeholder beskrivelse af Superhelten og en lille tegneserie om en dag i Superheltens liv.

ved at gentage det, læreren netop havde sagt – på dansk. Dermed viste denne håndfuld elever meget hurtigt, at de dannede hypoteser om, hvad der blev sagt eller spurgt om, og at de i samarbejde med læreren fik afstemt disse hypoteser. Dermed fandt der i lang tid en løbende oversættelse sted, som gavne de elever, der ikke følte sig nær så selvsikre. Vi kunne således tydeligt se, at den måde, vores elever placerede sig på ift hinanden, på ingen måde var tilfældigt. Her skylder vi nok lige at sige, at eleverne, når de sidder og arbejder ved deres borde, sidder med ryggen mod rummet. Når vi har en fælles gennemgang, sidder de som regel på gulvet foran tavlen.

På samme måde gik der faktisk også kun ret kort tid, før eleverne i stigende grad begyndte at bruge et blandingsprog/intersprog når de skulle kommunikere. Det bemærkelsesværdige i den sammenhæng ift. mere traditionel fremmedsprogsundervisning er, at vi har alle elever med. Når vi ellers har undervist i engelsk, har det langt hen ad vejen været vores oplevelse, at det er de elever, der generelt er dygtige til at gå i skole, der også er dygtige til fremmedsprog. Når engelsk bliver en del af et CLIL forløb, ser vi, at vores fagligt svagere elever deltager på lige fod – og i enkelte tilfælde faktisk er overlegne – ift. deres klassekammerater. Men hvad er det så, der virker? Vi er sikre på, at vi som undervisere lige gør os lidt ekstra umage med stilladseringen. Vi bruger fx en god del tid på at lave ordkort med de nøgleord, der skal bruges i forløbet. Derudover betyder planlægningen af et CLIL forløb, at vi er meget bevidste om, hvilke mål der er for undervisningen fagfagligt og sprogligt. Det betyder blandt andet, at de engelske ord, vendinger og sætningsstrukturer, der er fokus på, bruges meget bevidst og gentages i mange sammenhænge. På samme måde er vores instruktioner, fx af de lufteksperimenter, der er en del af ”Superheroes”-scena-

riet, ledsaget af løbende begrebsafklaringer, ligesom de opstillede læringsmål understøttes af de øvelser, der arbejdes med. Vi har fra start af introduceret faste vendinger som ”How do you say...?” ”What is.... in English?” ”I don’t understand.”, ”Can you help me, please?”, således at alle elever oplever, at de interagerer på engelsk, også når de føler sig på tynd is og har brug for bekræftelse. Generelt oplever vi, at eleverne i meget høj grad kan se en mening med det, de lærer, fordi det skal bruges med det samme. Alt, hvad de præsenteres for, er en del af den opgave, de står overfor at skulle løse. Eftersom det primære sproglige mål er kommunikation og ikke blot at lære grammatik og sproglig syntaks, oplever eleverne at kunne anvende sproget uden først at have en dybdegående viden om det. CLIL hjælper eleverne til at bruge målsproget, samtidig med at de tilegner sig faglig viden.

Ser vi tilbage på det år, der nu er gået, siden CLIL4U gik i gang, er vi ikke i tvivl om, at det giver rigtig god mening og resultater at undervise på denne måde. Vores evalueringer af de undervisningsforløb, vi har kørt, og de observationer, vi har gjort, viser meget entydigt, at elevernes udbytte af denne type undervisning er højt. Men træerne vokser selvfølgelig ikke ind i himlen. At skrue et godt CLIL forløb sammen er ikke noget, man bare lige gør. Det kræver tid og samarbejde. Sprog- og faglærere må

indgå i et tæt samarbejde for sammen at skabe det bedst mulige stillads for elevernes læring. I samarbejdet ligger der derudover en vigtig opgave med at klæde den underviser, der skal gennemføre forløbet, godt på. Det er ikke alle faglærere, der føler sig ubetinget kompetente til ikke bare at undervise på engelsk, men at gøre det med det sproglige fokus, som er nødven-

digt, for at de sproglige læringsmål opnås på lige fod med de fagfaglige. Det samme vil ofte gøre sig gældende for sprog-lærere – blot med modsat fortegn. Som al god undervisning kræver et CLIL-forløb forberedelse, og selvom det i disse tider er en ilde hørt sandhed, så kræver forbe-

Faktisk gik der bemærkelsesværdig kort tid, før eleverne, hver især og som samlet gruppe, havde fundet strategier for, hvordan de kunne være i dette indledningsvis fremmede sprognivers.

3.b's Superheltebøger.

redelse tid. Ved at være en del af et EU-projekt har vi fået tilført midler, der gør, at vi har haft tid og overskud til at sætte os ind i, hvad CLIL er, og hvordan man underviser efter CLIL-metoden. Især i starten tog det lang tid at få det hele til at spille sammen og blive til god undervisning, der levede op til de mål, vi havde opstillet for den. Derudover har det at være del af et internationalt projekt tvunget os til at stille skarpt på, hvordan det egentlig er, vi underviser – hvad er god undervisning for os? Da vi ved projektets start præsenterede vores italienske og spanske partnere for de ideer til undervisningsforløb, vi påtænkte at lave som vores bidrag til den del af projektet, var forståelsen ikke stor. Vores måde at undervise på lå meget langt fra de andres. Desto større har glæden derfor været, da begge vores partnere på grundskoleniveau i hhv. Spanien og Italien har meldt tilbage, at de og deres elever har haft en fest med at afprøve bl.a. "Superheroes". Vores elever har mærket et sus af den store verden ved at se elever i Italien og Spanien være i gang med den samme undervisning og de samme materialer, som de selv har arbejdet med. Lysten til at kommunikere med de andre skoler er stor – og det er da et udmærket udgangspunkt for vores elevers videre færd ud i verden. Deres nysgerrighed er i hvert fald vakt.

Omvendt har vi undervisere måttet forholde os til undervisningsscenarier, der i nogle tilfælde lå meget langt fra vores tilgang til faget. Det har givet gode refleksioner ift. egen praksis, som vi har haft stor gavn af. Den interkulturelle dimension, som et projekt som vores indeholder, er meget berigende og udviklende i en hverdag, hvor afviklingen af den daglige undervisning ofte sættes under pres af alt det andet, man også lige skal nå. At få lov til at beskæftige sig med udviklingen af vores kerneopgave og kompetence giver god energi og motivation i en travl hverdag.

CLIL4U-projektet er støttet af EU under "Life Long Learning"-programmet, som nu er erstattet af det, der hedder Erasmus+. Det kan man læse mere om på Uddannelses- og Forskningsministeriets hjemmeside <http://ufm.dk/>.

Man bør dog tænke sig om en ekstra gang, inden man hopper ombord i et EU-projekt, for der er rigtigt meget arbejde i det med krav om dokumentation og koordinering, økonomi, kvalitetsstyring, udbredelsesstrategi og virkning på målgruppen. Det kan derfor være en fordel om en af partnerne har erfaring med EU-projekter.

3.b på Kroggårdsskolen præsenterer deres Superhelte for hinanden i CL strukturen dobbeltkreds.